

Motion till riksdagen 2019/20:2208

av **Angelica Lundberg m.fl. (SD)**

Sverigedemokratisk insolvensrätt – obestånd, förvaltarskap och skuldsanering

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering	3
Nordiskt samarbete kring insolvens	3
Förbehållsbelopp vid löneutmätning	3
Översyn av gode män och förvaltare.....	4
Bilmålvakter	4
Illegala bosättningar	5

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ömsesidigt erkännande av beslut om skuldsanering i Norden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta beslut om ömsesidigt erkännande vid skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbehållsbelopp för umgängesförälder vid löneutmätning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över systemet med gode män och förvaltare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast införa ett nationellt register över ställföreträdare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra att den som har statliga fordonsrelaterade skulder blir ägare till fler fordon och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för Kronofogdemyndigheten att ta över ägandeskapet i de fall den som är förbjuden att äga fler fordon ändå försöker registrera sig som ägare till nya fordon och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen ökade befogenheter att omhänderta skuldyngda fordon och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man bättre kan arbeta förebyggande gällande bilägarskap och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den drabbade markägaren aldrig ska belastas med kostnader till följd av olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägaren ska få alla kostnader till följd av olagliga bosättningar ersatta och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägare ska ha rätt till ersättning för inkomstbortfall till följd av olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besittningsrätt inte ska kunna återopas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingripa snabbt när barn är inblandade och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverigedemokraterna vill ha tydliga regelverk för vad som gäller då människor kommit på obestånd, samtidigt som samhället ska tillhandahålla en grundtrygghet som förhindrar att människor blir skuldsatta. För att kunna ta sig ur en tillsynes hopplös situation ska det vara möjligt att få hjälp, exempelvis genom skuldsanering. Företagare som skött sitt företag enligt de regelverk som finns ska ha möjlighet till en snabbare skuldsanering än privatpersoner normalt har, därför är dagens gällande åtskillnad vid skuldsanering positiv. Sverigedemokraterna värnar även äganderätten och vill ha effektiva regler för exempelvis avhysning, där markägarens intressen värnas. Extra viktigt är tydliga regler och snabba ingripanden i situationer som rör barn. För den som däremot utnyttjar regelverket för att undkomma skatter och avgifter ska det innebära kännbara påföljder. Det som ska gälla är frihet under ansvar, där missbruk ger tydliga konsekvenser. Positivt är även samordning av dessa regler med hur närliggande länder agerar i frågan, där gemensamma intressen finns.

Nordiskt samarbete kring insolvens

Redan 1933 ingick de nordiska länderna en konvention om konkurser, men det finns i dagsläget ingen reglering om att ett beslut om skuldsanering ska erkännas i ett annat nordiskt land. Detta skapar problem för den enskilde gäldenären som efter att ha fått skuldsanering vill bosätta sig eller jobba i något av våra grannländer. Eftersom Sveriges lagar inte skiljer sig åt nämnvärt från de nordiska ländernas lagstiftning, finns det inget hinder mot att införa ömsesidigt erkännande av beslut om skuldlättnader, även om hänsyn måste tas till att Sverige och Finland redan är bundna av insolvensförordningen.

I en rapport från år 2010 som presenterats på uppdrag av Nordiska ministerrådet, Nordisk gäldssanering 2010:598, föreslås en nordisk reglering genom en modellag. Även den utredning som ligger till grund för propositionen bedömer att det finns ett behov av gemensamma nordiska regler, men konstaterar också att detta förutsätter gemensamt arbete inom Norden. Trots att det för närvarande tycks saknas pågående arbete på området i de övriga nordiska länderna, bör inte den omständigheten stå i vägen för att Sverige tar första steget mot att gemensamma regler införs i hela Norden. Nordiskt samarbete bör förstärkas genom ett regelverk för ömsesidigt erkännande av skuldsanering. Därför förordas att regeringen bygger vidare på det viktiga nordiska samarbetet genom ett sådant regelverk och även initierar en process för att uppmuntra våra grannländer att fatta samma beslut.

Förbehållsbelopp vid löneutmätning

När löneutmätning görs för någon som har barn gäller att anspråk endast får göras på den del som överstiger vad gäldenären behöver för sitt och familjens underhåll. Den del som undantas från utmätning kallas för förbehållsbelopp. Kronofogdemyndigheten utfärdar årligen forskrifter och allmänna råd om bestämmelser gällande förbehållsbelopp vid utmätning. Dock medges i dagsläget inga avdrag för den som inte har sina barn stadigvarande boende hos sig, den så kallade umgängesföräldern. Detta innebär att

en umgängesförälder som genomgår skuldsanering riskerar att gå miste om umgänge med sitt eller sina barn av ekonomiska skäl.

Den utredning om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad som presenterades år 2011, den så kallade särlevnandeutredningen, pekar också på riskerna för umgängesföräldrar som genomgår skuldsanering.

Då barn inte bor varaktigt med en förälder utan endast har umgänge med den förälder som är föremål för utmätning, får denne förälder alltså inte tillgodoräkna sig några kostnader för barnet, varken kostnader för barnets uppehälle eller för kostnader som kan uppstå vid umgänge.

Utredningen menar att detta är ologiskt. Barnets behov ska sättas främst och även umgängesföräldrar bör få göra avdrag för den del av lönen som avser kostnader för umgänge med barn.

Översyn av gode män och förvaltare

Systemet med gode män och förvaltare bör ses över. En stor invandring har lett till en överbelastning av systemet. För att lösa situationen kan andra lösningar behövas än att enbart förlita sig till människors goda vilja. Dessutom har det visat sig att systemet utnyttjats av personer som för ekonomisk vinning tagit sig an godmanskap för betydligt fler sökanden än vad som är praktiskt möjligt att hinna med.

Det finns ett stort behov av att inrätta ett nationellt ställföreträdarregister för att kunna kontrollera hur många uppdrag en ställföreträdare har och för vem. Ett sådant register kan också användas för att göra det möjligt att välja bort olämpliga ställföreträdare. Ett nationellt automatiserat register över ställföreträdare skulle, enligt Pensionsmyndigheten, medföra mindre risk för fel i deras handläggning och en högre rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Myndigheten hänvisade också till att JO, Justitieombudsmannen, har påpekat brister i nuvarande hantering av ställföreträdaruppgifter i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens register då de har missat att hantera byte av ställföreträdare. Enligt Pensionsmyndighetens bedömning ska investeringen i registret kunna intjänas på tre till fyra års sikt, utan hänsyn tagen till mer svårkalkylerade nyttor som ökad rättssäkerhet. Därför bör ett nationellt register snarast införas.

I Riksrevisionens granskning Tillsyn av ställföreträdare och överförmyndare – Statens bristande ansvar för samhällets mest utsatta RIR 2017:33 så framgår, utöver behovet av ett automatiskt nationellt register, att flera områden både behöver och kan förbättras. Detta gäller tillsyn, organisation och överförande av kunskap. Naturligtvis bör Riksrevisionens granskning följas upp genom utredningar om hur dessa brister bäst kan åtgärdas i systemet och möjliggöra ett effektivare förfaringssätt.

Bilmålvakter

Begreppet bilmålvakt används om personer som av någon anledning går med på att registreras som ägare till ett fordon som ersättare för den verkliga ägaren. Genom att använda en bilmålvakt slipper fordonets verkliga ägare betalningsansvar för fordonrelaterade skatter och avgifter eftersom den registrerade ägaren är betalningsskyldig. Bilmålvakten betalar dock sällan varken skatter eller avgifter och staten går därmed

miste om stora intäkter. Transportstyrelsen gjorde i början av 2019 en undersökning som visade att hela 191 personer i Sverige äger fler än 100 bilar vardera. Detta avser de mest extraordinära fallen. Problemen med bilmålvakter finns även hos de som äger färre bilar än så och är förstås mycket stora. Enligt Kronofogdemyndigheten var det sammanlagda skuldbeloppet för de fordonsrelaterade skulderna nära 1,9 miljarder kronor i början av 2018.

Sveriges tio värsta bilmålvakter äger tillsammans 15 000 bilar och bland de 30 personer som äger flest bilar i Sverige så tillkommer ca åtta nya fordon varje dag. Trots att den lag som trädde i kraft 2014 har medverkat till att antalet bilmålvakter minskar så minskar inte skulderna. De åtgärder som hittills vidtagits har alltså inte varit tillräckliga. Kraftfulla åtgärder måste till för att få stopp på problemen på riktigt.

Ett sätt att förhindra att nya bilmålvakter tillkommer eller att fler bilar får ägare i redan existerande målvakter är att begränsa det antal bilar en person har tillåtelse att äga. Skötsamma, laglydiga personer ska dock inte straffas för det som andra orsakar. Den bilägare med någon form av statlig oreglerad skuld, vare sig det är felparkeringsavgifter, obetalda fordonsskatter eller trängselavgifter, ska inte ha tillåtelse att stå som ägare för flera bilar innan skulderna är reglerade, utan ska istället beläggas med nyägandeförbud. På så vis försvåras läget för de som vill utnyttja systemet.

I de fall en skuldbelagd person försöker registrera sig som ägare till nya fordon ska ägandeskapet kunna överföras till kronofogden tills dess att skulden är reglerad, antingen genom att myndigheten säljer fordonet eller att den skuldsatte på annat sätt reglerar sin skuld.

Polisen behöver få ökade befogenheter att ingripa. Det kan ske genom att utfärda användningsförbud för riktigt skuldyngda fordon, vilket skulle öka polisens chanser att hitta fordonen, men också genom möjligheter för polis att omhänderta skuldsatta bilar, oavsett om de är felparkerade eller inte. Så kallad distansutmätning borde tillämpas i flera fall så att Kronofogdemyndigheten omgående kan fatta beslut om utmätning när polisen exempelvis stoppat en skuldsatt person i ett fordon eller gripit en person med tillgångar.

I vissa länder är det vanligt att myndigheterna gör hembesök hos person som äger onormalt många bilar. Syftet är att säkerställa att bilarna förvaras korrekt, inte tar parkeringsplatser i anspråk och att kontrollera så att ingen misstänkt olaglig verksamhet. Systemet bör skapa trygghet för skötsamma personer och utgör ett utmärkt sätt för förebyggande arbete.

Illegala bosättningar

Markägare ska kunna avlägsna otillåtna bosättningar och personer som olagligen har tagit deras mark i besittning. Regelverket bör utvecklas för att markägare som drabbas ska få en rättvis process. Markägaren ska aldrig drabbas av kostnader kopplat till avlägsnandet. Detta gäller såväl kostnader för avgifter till myndigheter som kostnader för bortforsling, upprepning och sanering av marken. Då bosättningarna och skadorna på marken är ett direkt resultat av att myndigheter inte följer andra lagar och regler, så ska de drabbade markägarna kompenseras för detta fullt ut.

Drabbade markägare ska, utöver rätt till ersättning för sina direkta kostnader, även ha rätt till ersättning för den uteblivna inkomst som bosättningar ofta ger upphov till.

Det kan gälla stora summor för den enskilda markägaren när exempelvis grödan på marken förstörs eller när marken blir omöjlig att bruka på det sätt som är tänkt. Även denna typ av kostnad kan innebära en stor börda för den enskilda markägaren och uppstår till följd av att andra gör olagliga handlingar. Därför bör alla kostnader alltid kompenseras.

Avlägsnande ska alltid innebära en polisiär procedur oavsett hur tidsramen ser ut, om bosättningen på marken skett på ett olagligt sätt från början. Besittningsrätt ska normalt aldrig kunna hävdas i den här typen av situationer, det ska vara förbehållet den som ursprungligen haft laglig rätt.

Då barn är inblandade i en olaglig bosättning så är situationen akut och fallet måste hanteras så snabbt det är möjligt. Barn ska aldrig växa upp i tältläger och kåkstäder i Sverige utan dessa fall ska ges hög prioritet och snabbast möjliga handlägningsprocess. Kommunens sociala myndigheter har en skyldighet att ta hand om de barn och föräldrar som har rätt att vistas här. Socialtjänsten ska samarbeta med polisen i sådana situationer för att kunna göra en bedömning om barnen har rätt att stanna kvar i Sverige och i så fall hamna under socialtjänstens ansvar, i stället för att bo under farliga och omänskliga boendeförhållanden i kåkstäder/tältläger.

Otillåtna bosättningar är ett allvarligt problem, och det är dags att det bekämpas på riktigt. Det ska vara tydligt att den som bosätter sig utan tillåtelse på någon annans mark, utöver den natt som enligt hävd och enligt allemansrätten är tillåtet, gör sig skyldig till ett brott som ska beivras. Därför föreslås att en utredning tillsätts med syfte att föreslå konkreta åtgärder för att människor som begår dessa brott ska kunna lagföras.

En översyn ska också göras över hur straffvärdet kan höjas så att det bättre står i proportion till den skada som åsamkas markägaren.

Angelica Lundberg (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

Linda Lindberg (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Roger Hedlund (SD)

Sara Gille (SD)

Cassandra Sundin (SD)